

HEPATİT B VİRÜSÜ İNFEKSİYONUNUN SEROPREVALANSI

**Mehmet S. TEKEREKOĞLU, İbrahim H. ÖZEROL,
Yunus BULUT, Melek AYAN, Rıza DURMAZ**

**İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı,
Malatya**

Özet

Ocak 2000-Aralık 2000 arasında hastanemiz ELISA Laboratuvarı'na çeşitli kliniklerden gönderilen 5334 serum örneğinde HBsAg ve Anti-HBs araştırıldı. HBsAg %15, anti-HBs ise %33 oranında pozitif olarak bulundu.

Anahtar Kelimeler: Hepatit B, HBsAg, anti-HBs, prevalans.

Summary

SEROPREVALENCE OF HEPATITIS B VIRUS INFECTIONS

In 5334 serum samples sent from several clinics to ELISA laboratory of our hospital between February 2000 and December 2000 were investigated for HBsAg and anti-HBs. Our results showed that HBsAg and anti-HBs positivity rates were 15% and 33%, respectively.

Key Words: Hepatitis B, HBsAg, anti-HBs, prevalence.

Giriş

Hepatit B (HBV) infeksiyonu ülkemizde ve dünyada yaygın olarak görülmekte olup kronikleşen viral infeksiyonların başında gelmektedir. Toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel durumu infeksiyonun bulaş, yayılım ve ortaya çıkışını etkilemektedir. HBV infeksiyonu yüksek morbidite ve mortaliteye neden olması açısından halen ciddi bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir (1-3). Dünyada 400 milyondan fazla HBV taşıyıcısı olduğu ve her yıl 250 binden fazla kişinin HBV infeksiyonu nedeniyle öldüğü bildirilmektedir (4). İnfeksiyonun tek kaynağının insan olması, hepatit B yüzey antijeni (HBsAg) taşıyıcılığını ve HBV infeksiyonunun toplumdaki seroprevalansını önemli kılmaktadır (5). HBV infeksiyonlarının tanısında en çok kullanılan yöntemler, HBV infeksiyonunun serolojik göstergelerinin tespitidir. HBsAg infeksiyonun, anti-HBs bağışıklığın göstergesidir (6.7).

Bu çalışmada bir yıllık sürede bölgemizdeki HBV infeksiyonu şüpheli hasta serumlarında HBsAg ve anti-HBs oranını tespit etmek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Ocak 2000-Aralık 2000 tarihleri arasında hastanemiz Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji ELISA Laboratuvarı'na Hepatit B infeksiyonu yönünden araştırılmak üzere gönderilen 5334 hasta serumunda HBsAg ve anti-HBs seromarkırları ELISA yöntemi ile araştırıldı. HBsAg Organon kiti ile, anti-HBs Biokit ile çalışılarak değerlendirildi.

Bulgular

HBsAg ve Anti-HBs markırları serolojisi Tablo 1'de görülmektedir.

Bir yıllık süre içerisinde test edilen 5334 hastanın serumunda 796 (%15) HBsAg pozitifliği saptanırken, anti-HBs 1748 (%33) hasta serumunda tespit edilmiştir.

Tartışma

Hepatit B virüsü (HBV) akut ve kronik hepatit, siroz ve hepatosellüler karsinomun en önemli sebebidir. Dünyada 350-400 milyon kişi HBV'nun kronik taşıyıcısıdır. Bu taşıyıcılar siroz ve primer karaciğer kanseri nedeniyle %25-30 oranında mortalite riskine sahiptir (8,9). Akut hepatitin %10 oranında kronikleştiği, bunların %3'ünde siroz geliştiği ve sirozlu olgularda hepatosellüler kanser gelişme riskinin oldukça yüksek olduğu bildirilmektedir (2). Ülkemizde de hepatit B enfeksiyonu oldukça yaygın olarak görülmekte ve bir halk sağlığı sorunu olarak önemini korumaktadır (3,5). HBsAg hastalığın inkübasyon periyodunda serumda pozitif olarak bulunur ve hastalık süresince devam edip, konvelesans döneminde kaybolur.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda normal populasyonda HBsAg pozitifliği %4-6 olarak bildirilmiştir (10-12). Yapılan farklı çalışmalarda HBsAg taşıyıcılık oranı hemodiyaliz hastalarında %20, hemşirelerde %7, hastane personelinde %3-14 ve genelev kadınlarında %9 oranında tespit edilmiştir (13-17). Kendi çalışmamızda hastanemizde çeşitli kliniklere başvuran hastalardan laboratuvarımıza gönderilen serumlarda HBsAg pozitifliğini %15 olarak tespit ettik.

Anti-HBs ise genellikle HBsAg serumda kaybolduktan sonra görülür. Akut enfeksiyon ve aşılardan 1-3 ay sonra serumda saptanabilmektedir. Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda normal populasyonda anti-HBs %14-24 oranında pozitif olarak bildirilmiş ve dağılımı hemodiyaliz hastalarında %53, genelev kadınlarında %51, hastane personelinde %20, yurttan kalan öğrencilerde %17, olarak bildirilmiştir. (11,16-19).

Sonuç olarak HBV enfeksiyonuna bağlı akut hepatitlerin kronikleşme riskinin bulunması yanında, bunların bir bölümünün siroza dönüşmesi ve hepatosellüler karsinom gelişme potansiyeli olması nedeniyle HBV enfeksiyonu tanısı konularak erken dönemde tedavi prosedürünün belirlenmesi gerekmektedir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde toplumun hepatit B enfeksiyonu yönünden taranarak taşıyıcıların ortaya çıkarılması, uygun tedavinin yapılması ve bağışık olmayan kişilerin de aşılanarak oluşabilecek komplikasyonların önlenmesinin yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

KAYNAKLAR

1. William SR: Hepatitis B virus and hepatitis D virus. Mandell GL, Bennett JE, Dolin R (ed), Principles and Practice of Infectious Diseases 5th ed., Churchill Livingstone, New York 2000, 1672-1685.
2. Taşyaran MA: Hepatit B Epidemiyolojisi. "K Kılıçtırgay (ed), Viral hepatit 98 1. Baskı Kitabında" s 94, 1998 Viral Hepatit Savaşım Derneği, İstanbul.
3. Alkan GN, Balcı İ: Hepatit ön tanılı hastalarda hepatit belirleyicilerinin incelenmesi. Viral Hepatit Der, 1998, 1: 56-58.
4. Balık İ: Dünyada ve Türkiye'de Hepatit B Epidemiyolojisi. "K.Kılıçtırgay (ed): Viral Hepatit 92 Kitabında" s 62, 1992 Viral Hepatit Savaşım Derneği, İstanbul.
5. Akbulut A, Kılıç SS, Felek S, Kalkan A, Papıla Ç. Elazığ ili ve yöresinde hepatit B prevalansının araştırılması. Viral Hepatit Derg, 1995, 1: 29-33.
6. Koneman EW, Allen SD, Janda WM, Schereckenberger PC, Winn WC. Color Atlas and Textbook of Diagnostic Microbiology. 5th ed. Philadelphia: Lippincott. 1997: 1220-1221.
7. Hiroshi K, Stephen M.F. Acute Viral Hepatitis: In Mandell GL, Bennet JE, Dolin R, (eds). Principles and Practice of Infectious Diseases. 5th ed. Philadelphia: Churchill Livingstone Inc. 2000: 1279-1285.
8. Koff RS: Hepatitis B today; clinical and diagnostics overview. Pediatr Infect Dis J 1993, 12: 428-432.
9. Kane M: Global programme for control of hepatitis B infection. Vaccine 1995, 13: 47-49.
10. Durmaz Çetin B, Erdeniz S, Çetin GA, Seber E, Karavuş M. Gıda sektörü çalışanlarında immunokromotografi yöntemi ile HBsAg araştırılması. Viral Hepatit Derg 1988, 2: 120-122.

11. Tansuğ Ş, Düzgünsıvacı E, Ünal Z, Güvel H. Hepatit B virüs infeksiyonunun seroepidemiolojik araştırılması. *Viral Hepatit Derg* 199 2: 96-109.
12. Poyraz O, Oztop Y, Gokoglu M. Frequency of appearance of HBsAg and anti-HBS in hemodialysis patients. *Mikrobiyol Bul* 1992, 3: 261-265.
13. Sirmatel F, Balcı İ, Karaoğlu İ, Karataş M. Değişik toplumlarda hepatit B yüzey antijeni taşıyıcılığı, *Viral Hepatit Derg* 1996, 2: 89.
14. Coşkun Ş, Keskin M, Önal Ö. Normal ve riskli gruplarda hepatit B infeksiyon seroprevalansı, *Viral Hepatit Derg* 1996, 2: 84.
15. Ulusoy S, Bilgiç A. Hastane personeline Hepatit B virüs serolojik göstergeleri, *İnfeksiyon Derg* 1994, 8: 5.
16. Özbilge H, Ulukanlıgil M, Taşçı S, Aslan G. Değişik gruplarda hepatit B seroprevalansı. *Türk Mikrobiyol Cem Derg* 30: 46-48.
17. Tuncel E, Çelebi S, Babacan M. The prevalence of hepatitis B in prostitutes working a Erzurum brothel. *Mikrobiyol Bul* 1992 1: 50-55.
18. Kılıç H, Şahin İ, Arınç H, Yıldırım MS, Koç AN. Bir Ocak 1994-31 Aralık 1995 Tarihleri arasında 4427 hasta serumunda HBV markırların serolojik profili. *Viral Hepatit Derg* 1997, 2: 121-123.
19. Akgün Y, Bolatlı T, Doğan N ve ark. Viral hepatit ön tanılı hastalarda hepatit B virüsü seromarkırların dağılımı. 16. Türk Mikrobiyoloji Kongresi (11-15 Nisan 1994) Antalya. Kongre özet kitabı, 1994: 247.